

Sygn. akt III AUa 138/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Andrzejewski (spr.)
Sędziowie:	SSA Lucyna Ramlo SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2016 r. w Gdańsku

sprawy K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 października 2015 r., sygn. akt VI U 726/15

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz ubezpieczonego K. Z. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Lucyna Ramlo SSA Jerzy Andrzejewski SSA Maciej Piankowski

Sygn. akt III AUa 138/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczony K. Z. (ur. (...)) odwołał się od decyzji organu rentowego z dnia 06.02.2015 r., którą po rozpatrzeniu wniosku z dnia 15.12.2014 r., Zakład odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury pomostowej z powołaniem na art.4 i 49 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych, bowiem, w ocenie organu rentowego, po dniu 31.12.2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Zakład odmówił przyznania prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy pomostowej z uwagi na fakt, że ubezpieczony nie udowodnił

okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej od dnia spełnienia wszystkich przesłanek niezbędnych do nabycia prawa do emerytury pomostowej. W kolejnym piśmie procesowym ubezpieczony wniósł dodatkowo o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ustalenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialności za nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i przeprowadzenie dowodów wskazanych w treści odwołania.

W uzasadnieniu tego pisma wskazano, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpodstawnie nie uwzględnił ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 4 maja 1992r. do dnia 24 stycznia 1993 r. oraz okresu od dnia 10 grudnia 1994 r. do dnia 30 lipca 1995 r., łącznie okresu 1 roku 4 miesięcy i 10 dni z tytułu pracy świadczonej przez ubezpieczonego na statkach żeglugi morskiej jako członek załogi statku wpisany na listę członków załogi, u armatorów zagranicznych, za który to okres pracy były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym okresie przepisami oraz okresów pracy ubezpieczonego na rzecz armatorów zagranicznych na statkach żeglugi morskiej począwszy od 15.03.2003 r. z przerwami do dnia 27.11.2013 r. jako członka załogi statku wpisanego na listę członków załogi statku w łącznym wymiarze 7 lat 2 miesięcy i 11 dni za które to okresy opłacone były składki na ubezpieczenie społeczne i które to okresy zostały uznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych za okresy składkowe.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z dnia 26 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu K. Z. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 grudnia 2014 r. oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony K. Z. (ur. (...)) łącznie posiada uznany przez ZUS staż pracy w wymiarze 31 lat, 10 miesięcy i 18 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 31 lat, 5 miesięcy i 11 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy i 7 dni okresów nieskładkowych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył ubezpieczonemu okres zatrudnienia w wymiarze 13 lat, 1m-ca i 15 dni jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach (okres zatrudnienia od 04.05.1979r.do 03.04.1991r., od 04.04.1992r. do 03.05.1992r., od 27.10.1993r.do 09.12.1994r. w (...) S.A.) Do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 01.09.1972 r. do 23.04.1973 r. i od 14.05.1976 r. do 14.04.1979 r. w (...) w P. na stanowisku elektromontera, przy wykonywaniu prac elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych, na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25.07.2014 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że w w/wym. okresach ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19.12.2008 r.

Ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej 15.12.2014 r. W dacie składania wniosku oraz decyzji ZUS nie pozostawał w zatrudnieniu.

Pomiędzy stronami sporny był więc fakt legitymowania się przez ubezpieczonego okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, której wykonywanie uprawniałoby ubezpieczonego do uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Okręgowy dokonał analizy okresu pracy od 01.09.1972 r. do 23.04.1973r. i od 14.05.1976 r. do 14.04.1979 r. w (...) w P. (następnie (...) S.A.) pod kątem zaliczenia tego okresu jako pracy w szczególnych warunkach oraz analizy okresów pracy w których ubezpieczony wykonywał pracę na statkach morskich w żegludzie międzynarodowej, których nie uznał organ rentowy.

W ocenie Sądu I instancji postępowanie dowodowe przeprowadzone w tym zakresie pozwala na ustalenie, że ubezpieczony w czasie pracy w (...) S.A. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy jako elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. Ubezpieczony zatrudnił się w (...) w P. (przekształcony następnie w (...) S.A.) od 1.09.1972 r. jako elektromonter i pracował w tym zakładzie do 14.04.1979 r. z przerwą na odbywanie służby wojskowej, którą odbywał w marynarce wojennej przez 3 lata, po odbyciu której w ciągu 30 dni wrócił na stanowisko elektromontera. Ubezpieczony pracował przy stawianiu słupów wysokiego napięcia, przy rozciąganiu linii przesyłowych i podłączaniu tych linii wysokiego napięcia do zakładu pracy do stacji trafo, układaniu kabli wysokiego napięcia w ziemi. Pracował przy montażu i eksploatacji czyli remoncie linii przesyłowych. Pracował również przy usuwaniu awarii, które zdarzały się po burzach, było to np. 5 razy w ciągu roku. Ubezpieczony pracował też przy eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych czyli przy podłączaniu pod transformatory linii przesyłowych. (...) zajmował się układaniem linii wysokiego napięcia i z chwilą kiedy linia była ułożona to trzeba było ją podłączyć do stacji transformatorowych a ubezpieczony wraz ze świadkiem R. D. podłączał napięcie pod nadzorem służb energetycznych z I.. W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25.07.2014 r., pracodawca potwierdził, że w okresach od 1.09.1972 r. do 14.04.1979 r. ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w dziale II poz.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

W okresie od dnia 4 maja 1992 r. do dnia 24 stycznia 1993 r. (8 miesięcy i 20 dni), od dnia 10 grudnia 1994 r. do dnia 30 lipca 1995 r. tj.(7 miesięcy i 20 dni) ubezpieczony świadczył pracę na statkach żeglugi morskiej jako członek załogi statku wpisany na listę członków załogi, u armatorów zagranicznych, za pośrednictwem Przedsiębiorstwa Państwowego (...), za który to okres pracy były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym okresie przepisami.

Ubezpieczony pracował też w łącznym wymiarze 7 lat 2 miesięcy i 11 dni na statkach żeglugi morskiej jako członek załogi statku wpisany na listę członków załogi, na rzecz armatorów zagranicznych, za które to okresy opłacone były składki na ubezpieczenie społeczne i które to okresy zostały uznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych za okresy składkowe. Okres tej pracy przedstawia się następująco:

- 1) od dnia 15 marzec 2003 r. do dnia 6 czerwca 2003 r. - 2 miesiące 21 dni;
- 2) od dnia 4 listopada 2003 r. do dnia 22 grudnia 2003 r. - 1 miesiąc 18 dni;
- 3) od dnia 14 stycznia 2004 r. do dnia 20 maja 2004 r. - 4 miesiące i 6 dni;
- 4) od dnia 15 czerwca 2004 r. do dnia 17 października 2004 r. - 4 miesiące i 2 dni;
- 5) od dnia 8 stycznia 2005 r. do dnia 16 maja 2005 r. - 4 miesiące i 8 dni;
- 6) od dnia 21 lipca 2005 r. do dnia 15 września 2005 r. - 1 miesiąc i 24 dni;
- 7) od dnia 13 października 2005 r. do dnia 8 grudnia 2005 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 8) od dnia 21 grudnia 2005 r. do dnia 14 lutego 2006 r. - 1 miesiąc i 23 dni;
- 9) od dnia 5 marca 2006 r. do dnia 6 września 2006 r. - 6 miesięcy i 1 dzień;
- 10) od dnia 29 września 2006 r. do dnia 26 listopada 2006 r. - 1 miesiąc i 28 dni;
- 11) od dnia 20 grudnia 2006 r. do dnia 14 lutego 2007 r. - 1 miesiąc i 24 dni;
- 12) od dnia 26 marca 2007 r. do dnia 30 września 2007 r. - 6 miesięcy i 4 dni;
- 13) od dnia 18 listopada 2007 r. do dnia 4 lutego 2008 r. - 2 miesiące i 16 dni;

- 14) od dnia 12 lutego 2008 r. do dnia 7 kwietnia 2008 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 15) od dnia 5 maja 2008 r. do dnia 30 czerwca 2008 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 16) od dnia 28 lipca 2008 r. do dnia 22 września 2008 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 17) od dnia 3 listopada 2008 r. do dnia 4 stycznia 2009 r. - 2 miesiące i 1 dzień;
- 18) od dnia 1 lutego 2009 r. do dnia 13 lutego 2009 r. - 14 dni;
- 19) od dnia 11 maja 2009 r. do dnia 2 grudnia 2009 r. - 6 miesięcy i 21 dni;
- 20) od dnia 16 grudnia 2009 r. do dnia 7 lutego 2010 r. - 1 miesiąc i 21 dni;
- 21) od dnia 8 marca 2010 r. do dnia 28 czerwca 2010 r. - 3 miesiące i 20 dni;
- 22) od dnia 25 lipca 2010 r. do dnia 20 września 2010 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 23) od dnia 17 października 2010 r. do dnia 12 grudnia 2010 r. - 1 miesiąc i 25 dni;
- 24) od dnia 10 stycznia 2011 r. do dnia 9 marca 2011 r. - 1 miesiąc 29 dni;
- 25) od dnia 6 kwietnia 2011 r. do dnia 18 kwietnia 2011 r. - 12 dni;
- 26) od dnia 18 kwietnia 2011 r. do dnia 1 czerwca 2011 r. - 1 miesiąc i 12 dni;
- 27) od dnia 5 września 2011 r. do dnia 31 października 2011 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 28) od dnia 28 listopada 2011 r. do dnia 23 stycznia 2012 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 29) od dnia 20 lutego 2012 r. do dnia 16 kwietnia 2012 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 30) od dnia 15 maja 2012 r. do dnia 11 lipca 2012 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 31) od dnia 6 sierpnia 2012 r. do dnia 2 października 2012 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 32) od dnia 30 października 2012 r. do dnia 28 grudnia 2012 r. - 1 miesiąc i 28 dni;
- 33) od dnia 28 stycznia 2013 r. do dnia 16 marca 2013 r. - 1 miesiąc i 18 dni;
- 34) od dnia 15 kwietnia 2013 r. do dnia 4 czerwca 2013 r. - 1 miesiąc i 19 dni;
- 35) od dnia 9 lipca 2013 r. do dnia 4 września 2013 r. - 1 miesiąc i 26 dni;
- 36) od dnia 2 października 2013 r. do dnia 27 listopada 2013 r. - 1 miesiąc i 25 dni.

W trakcie wszystkich kontraktów u zagranicznych armatorów, wymienionych powyżej, ubezpieczony pracował jako starszy marynarz opłacając dobrowolnie składki na ubezpieczenie społeczne. Pływał na różnych statkach, będąc członkiem załogi, pracował w systemie 12 godzin pracy na 12 godzin wolnego pod kierownictwem pierwszego oficera, wykonując polecenia przełożonego. W czasie pracy był podporządkowany pierwszemu oficerowi, bosmanowi i podlegał też kapitanowi. Ubezpieczony nie otrzymał od armatorów zagranicznych zaświadczeń, że świadczył pracę w warunkach określonych w ustawie pomostowej.

We wskazanych wyżej okresach ubezpieczony wykonywał pracę na statkach morskich w żegludze międzynarodowej - jako pracownik wpisany na listę członków załogi (wykaz A dział VIII poz. 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r.) i wykonywał pracę na statkach żeglugi morskiej (załącznik nr 1 poz. 23 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych).

Stan faktyczny w sprawie Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentów w aktach osobowych ubezpieczonego, zeznań świadka R. D., ubezpieczonego, dokumentów przedłożonych przez ubezpieczonego i akt rentowych ubezpieczonego, których prawdziwości strony nie kwestionowały.

Sąd Okręgowy wskazał, iż stosownie do treści art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach”): Dla ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, zostaną ustanowione emerytury pomostowe (ust. 2). Zasady, warunki i tryb ustanawiania emerytur, o których mowa w ust. 2, określi odrębna ustawa (ust. 3).

W myśl art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Zgodnie z art. 49 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W art. 3 tej ustawy ustawodawca wskazał, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (ust. 1). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w

życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7).

Zgodnie z przepisami wykazu A działu II załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego to prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, którą to pracę wykonywał właśnie zainteresowany K. Z.. Sąd Okręgowy nie zaliczył okresu pracy ubezpieczonego w (...) S.A. od 1.09.1972 r do 14.04.1979r. jako pracy w szczególnych warunkach wymienionej w załączniku nr 2 poz.16 i 17 do ustawy o emeryturach pomostowych. W pozycji 16 i 17 tego załącznika wymieniono prace bezpośrednio przy sterowaniu blokami wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą i prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem. Zarówno z zeznań ubezpieczonego jak i świadka D. wynika, że ubezpieczony nie wykonywał w sposób stały prac o których mowa wyżej, wykonywał je sporadycznie i w miarę potrzeby zajmując się co do zasady pracą o której mowa w dziale II załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

Praca ubezpieczonego w (...) S.A. była, w ocenie Sądu Okręgowego, pracą o jakiej mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co wynika z treści świadectwa pracy wystawionego przez (...) SA. oraz zeznań świadka D. i samego ubezpieczonego. Zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach podlega cały w/w okres bez względu na to, że w tym okresie ubezpieczony odbywał także zasadniczą służbę wojskową. Zgodnie bowiem z art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 sierpnia 1979 r. czas odbywania zasadniczej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do tej służby. Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. Ubezpieczony bowiem niezwłocznie po zwolnieniu z zasadniczej służby wojskowej wrócił do pracy na poprzednio zajmowane stanowisko. Natomiast w myśl wykazu A działu VIII poz.4 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. do prac w szczególnych warunkach zalicza się prace na statkach morskich w żegludzie międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym - pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony spełnia warunki do przyznania emerytury zarówno na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych jak art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 marca 2003 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 196/02 (OSNP 2004/8/144, Prok.i Pr.-wkl. 2003/11/46, OSNP-wkl. 2003/11/6, M.P.Pr.-wkl. 2004/3/15) stwierdził, że „Do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego w § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego "pracowników Zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia., jeżeli są one uznane za okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust, 1 pkt 1 lub 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz- U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.)”. Zgodnie natomiast z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25 kwietnia 2013 r. sygn. akt III AUa 1793/12(LEX nr 1314709) „Zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących Załączniki do ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych, zależy od uznania tych okresów za okresy składkowe." Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II U 5/10 (LEX nr 589882) „Charakter prawny pracowniczego zatrudnienia marynarzy, które polega na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, mógłby być podważony tylko wtedy, gdyby z ustalonych okoliczności sprawy wynikało, że sporna praca była świadczona nieodpłatnie, np. w ramach uprawiania turystyki albo przy braku pracowniczego podporządkowania (np. na własnym statku morskim lub jako podmiot świadczący usługi artystyczne lub inne)." W uzasadnieniu orzeczenia z dnia 15 maja 2014 r. wydanego w sprawie o sygn. akt III AUa 2759/(13LEX

nr 1477050) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że „Można także uznać marynarza zatrudnionego u armatora zagranicznego na podstawie umowy cywilnej, bez połączenia stosunkiem pracy - za pracownika w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących Załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych, zależy od uznania tych okresów za okresy składkowe.” Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 marca 2010 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 286/09 (LEX nr 1663635) wskazał także - „Dobrowolny charakter ubezpieczenia pracownika Zatrudnionego u zagranicznego pracodawcy nie świadczy, że zatrudnienie to nie mogło odbywać się w ramach stosunku pracy.” W przypadku ubezpieczonego sposób świadczenia przez niego pracy jako członka załogi statku niewątpliwie posiadało cechy pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 KP” (tak. Sąd Najwyższy Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w postanowieniu z dnia 18 września 2013 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 207/13 LEX nr 1618758).

Zdaniem Sadu I instancji, nie było zatem podstaw do kwestionowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych iż praca ubezpieczonego na statkach żegluga morskiej jako pracownika wpisanego na listę członków załogi tych statków, w okresach za które opłacone zostały przez Ubezpieczonego składki i które to okresy zaliczone zostały przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do okresów składkowych była pracą w szczególnych warunkach, o jakiej mowa w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy podzielił powyższe przedstawione poglądy, uznając, że mają one pełne zastosowanie do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy. Skoro więc ubezpieczony, jako członek załogi statku, wykonywał pracę na statkach żegluga morskiej w okresie po 31 grudnia 2008 r., a praca ta została wymieniona w punkcie 23 załącznika 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, okresy pracy ubezpieczonego na statkach zagranicznych armatorów (za które opłacano składki) podlegać będą zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach, od którego zależy prawo do emerytury pomostowej. Praca ta była jednocześnie pracą w szczególnych warunkach w myśl przepisów cytowanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

Okres pracy uwzględniony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych łącznie z okresem pracy na rzecz armatorów zagranicznych i na rzecz (...) S.A. daje wymagany przepisami staż pracy w szczególnych warunkach o jakim mowa art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Łączny okres świadczenia przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach na dzień 31 grudnia 2013r. wyniósł 28 lat 3 miesiące i 20 dni.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, iż ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej w oparciu o art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 i 49 w związku z art.3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, podczas gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymaganych warunków, określonych w w/w przepisach oraz naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że z uwagi na fakt, że pracy ubezpieczonego w latach 2003-2013 wykonywanej u armatora zagranicznego nie można uwzględnić do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ponieważ K. Z. nie był delegowany do pracy za granicą przez pracodawcę polskiego lub zarejestrowanego w Polsce, a jedynie przez firmy, które zajmowały się kierowaniem polskich marynarzy do pracy za granicą u obcych armatorów, również

nie ma możliwości przyznania powodowi prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy pomostowej, bowiem po dniu 31.12.2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej.

W tych okresach ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z firmą kierującą do pracy za granicą, a zatem firmy tej nie można uznać zarówno za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń dotyczących wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Zdaniem pozwanego, Sąd wyrokując na podstawie zebranego materiału dowodowego, uchybił również zasadzie swobodnej oceny dowodów, przez co naruszył przepis prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż ustawa o emeryturach pomostowych w zakresie ustalenia, kogo należy rozumieć pod pojęciem pracownika odwołuje się do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i w art. 2 pkt 3) wskazuje, że przez użyte w ustawie określenie „pracownik” rozumie się ubezpieczonego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. W żadnym z przepisów ustawodawca nie uzależnił uzyskania przymiotu pracownika od miejsca świadczenia pracy, dobrowolnego bądź obowiązkowego charakteru opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, miejsca siedziby podmiotu, na rzecz którego praca jest świadczona czy też wymogów wobec podmiotu, za pośrednictwem którego do nawiązania stosunku pracy dochodzi.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem bądź zmianą zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem niniejszej sprawy było spełnienie przez wnioskodawcę K. Z. przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, a dokładnie wykazanie co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne i rozważania prawne, przyjmując je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich szczegółowego powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r. I PKN 339/98 OSNAPIUS z 1999r. nr 24 poz. 776).

Prawo do emerytury pomostowej może zostać przyznane po spełnieniu przesłanek wynikających z art. 4 bądź art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2008. Nr 237, poz. 1656 ze zm.). Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle tych przepisów jest legitymowanie się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres pracy) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Jednocześnie w ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia

w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jedyną sporną przesłanką w niniejszej sprawie było wykonywanie przez wnioskodawcę co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

ZUS zaliczył bowiem wnioskodawcy 13 lat 1 miesiąc i 15 dni stażu pracy w szczególnych warunkach, nie uznając mu jako pracy w warunkach szczególnych wymienionych w uzasadnieniu Sądu I instancji 36 okresów pracy między 15 marca 2003 r. a 27 listopada 2013 r. w łącznym wymiarze 7 lat 2 miesięcy i 11 dni, kiedy to ubezpieczony pracował jako starszy marynarz na kontraktach u zagranicznych armatorów.

Podkreślenia wymaga, iż pomimo sformułowania przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., z treści apelacji wynika, iż pozwany w zasadzie nie kwestionował ustaleń faktycznych Sądu I instancji, a zatem prawidłowo ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny można uznać za bezsporny.

Istotą sprawy było zatem rozstrzygnięcie, czy okres pracy marynarza wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany nie przez płatnika, ale przez pośrednika, można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego, okres pracy u zagranicznego armatora, do której marynarz został skierowany przez pośrednika, można uznać za okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jeśli marynarz zatrudniony był u zagranicznego armatora jako pracownik (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2015 r., II UK 251/14, niepubl.; z dnia 8 marca 2003 r., II UK 196/02, Lex nr 78191)

Podkreślić jednak trzeba, iż warunkiem niezbędnym do zaliczenia okresów wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest opłacenie składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882, z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09, Lex nr 987707).

W przedmiotowej sprawie nie było sporu co do tego, że za wnioskodawcę zostały uiszczone składki na ubezpieczenia społeczne za sporne okresy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak było również podstaw do podważania pracowniczego charakteru zatrudnienia ubezpieczonego. będąc członkiem załogi Wnioskodawca pracował bowiem jako starszy marynarz w systemie 12 godzin pracy na 12 godzin wolnego pod kierownictwem pierwszego oficera, wykonując polecenia przełożonego, będąc podporządkowanym pierwszemu oficerowi, bosmanowi oraz kapitanowi. W jego przypadku wypełnione zatem zostały wszystkie przesłanki zatrudnienia pracowniczego z art. 22 k.p. Zdaniem Sądu II instancji, wykonywał więc pracę w warunkach szczególnych,

W świetle powyższego, uznać należało, iż Sąd I instancji trafnie uznał sporne okresy pracy u armatorów zagranicznych za okresy pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (załącznik 1 do ustawy poz. 23 - praca na statkach żeglugi morskiej) i w rezultacie przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 grudnia 2014 r., czyli pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego (pkt 1 sentencji).

O kosztach postępowania drugoinstancyjnego Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w pkt 2 wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 i 99 k.p.c., stosownie do której strona przegrywająca proces

obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z przepisami § 12 ust. 2 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSA Lucyna Ramlo SSA Jerzy Andrzejewski SSA Maciej Piankowski